

ingezonden brief.

De Redactie van het Amsterdams Sociologisch Tijdschrift
Korte Spinhuissteeg 3 Amsterdam

Amsterdam, 5, 1, 1975

Geachte Redactie

In nummer 2 van het A.S.T. publiceerde prof. Kruyer een stuk over toegepaste sociologie, als bijdrage voor een doeleindendiskussie in de subfaculteit Sociologie van de Universiteit van Amsterdam. Mijn persoonlijke indruk is, dat de huidige situatie aan de nederlandse universiteiten, en ook aan onze subfakulteit, een diskussie over doeleinden van de opleiding tot een eerste vereiste maakt. En hoewel ik het lang niet volledig eens ben met Kruyer, vond ik zijn bijdrage in deze zeer de moeite waard.

U zul begrijpen dat ik nieuwsgierig was naar de kritiek van Popken en Bijlsma in A.S.T. no. 3. Ik had daarbij een vage herinnering aan gesprekken met enkele leden van de redactie, ongeveer een jaar geleden, waarin het woord 'kwaliteit', als criterium voor te plaatsen stukken, een hoofdrol speelde. Ik hoop dan maar dat de redactie het met me eens is dat het plaatsen van het Popken/Bijlsma-stukje een vergissing is gewesst - tenzij kwaadaardigheid, lulligheid en verdraaiingen als kwaliteit worden opgevoerd; vandaar de volgende reaktie, waarvan ik hoop dat de redactie haar zal onderschrijven. De stijl heeft opzettelijk verwantschap met de keuze van Popken/Bijlsma.

Ter zake. Ten eerste de intenties van Kruyer. Volgens Popken/Bijlsma (PB) is het de bedoeling van Kruyer een gemakkelijke rationalisatie voorhanden te hebben voor het vak toegepaste sociologie. Toegepaste sociologie is de sociografie van de modernen tijd, en even toevallig ontstaan. Toevallig ging de sociografie dood. Echt waar? Ging ze echt overal zomaar dood? En waarom dan wel? De obskure kamera van PB zegt er niets over. Dat zal wel toeval wezen. (Is de sociologie ook behept met die toevallen?) Toen kregen we in het kader van de werkeloosheidsbestrijding de toegepaste sociologie. Waarom het zo ging en niet iets minder dubieus (PB, 73) : het verhaal vermeldt het niet. PB vinden dat mogelijk een te belangeloze vraag om op in te gaan. Voor de persoon Kruyer echter wordt het antwoord wel gegeven (77): Kruyer wil zich "kunnen identificeren met de waarden-oriëntatie van de koterie van ontwikkelaars die het publieke ontwikkelingsdenken van de laatste twintig jaar trachten te monopoliseren. Bij die club zit je goed met dat gladde poneren van een makro-sociale aanpak (het gaat immers om 'mondiale' problemen) als kenmerk van je ware. Ook het te pas en te onpas schermen met het woord emancipatie is in die club allang 'mos' geworden". En dit moeten de nieuwe kampioenen van de objectiviteit zijn? Laat me niet lachen. Het is dorps geleuter, zich vrolijk maken op een ander zijn kosten. Zo niet : vindt het duo dan niet dat dergelijke persoonlijke wetenswaardigheden wat hard gemaakt moeten worden? Aan goedkope karrières hebben we toch niks? Ik ben benieuwd, zonder veel verwachtingen overigens. Wat blijft tenslotte te verwachten na voltreffers van PB als: "je voelt je aangetrokken door bepaalde sociologische scholen, andere liggen je niet zo" (78) Toe maar. Hoe komen die jongens erop. "Rationalisaties en simplifikaties om van te huilen" las ik op pag. 73. Hoe taktvol om het zelf te zeggen.

De Methode van de heren PB is weinig verheffend. Hij is ook niet ~~nieuw~~ vermink de tegenpartij, door bedoeling en argumentatie te negeren, presenteer de eigen variant van het verhaal en besluit met te zeggen dat dat toch niet kan. Een pech voor PB is wel dat hun verhaaltje wat onbenullig is. Een voorbeeld: PB vinden dat Kruyer maar raar omspringt met het woord 'maatschappelijk'. Een stijlbloempje om de ongein aan te geven (PB, 74) : "Kruyer weet waratje het enige woord dat voor alle sociologen

hetzelfde betekent en dat je naar believen kunt vervangen door de term "sociaal" een speciale konnotatie te geven". Daar hoor ik van op. Maatschappelijk=sociaal betekent voor alle sociologen hetzelfde? Maar dat is groot nieuws. Of verpletterende onzin natuurlijk. Of vooringenomenheid.

Ook in slordigheden doen de heren. Kruyer vermeldt dat zijn stuk bedoeld is als bijdrage aan de formulering van onderwijsdoeleinden in de subfakulteit, in het bijzonder voor toegepaste sociologie. Om het zich gemakkelijk te maken stappen PB zowel af van de discussie over de onderwijsdoeleinden (te laag bij de gronds?) als van de subfakulteit (die plek waar je werkt en zo). Misschien 'intellektueel dubieus'?

En dan de aperte leugens. Zoals mogelijk ook PB beseffen is het echt nodig om aan een studieprogramma, en daarmee aan studenten en docenten, eisen te stellen. Kruyer heeft de euvelen moed gehad deze eisen in een aantal punten als een voorstel te lanceren. Dat is belachelijk, vindt het duo. Waarom eigenlijk? Het duo heeft natuurlijk geen idee. Daarom doet het duo de zaak af met wat geklets en een valse verwijzing. Om het niveau van de heren te proeven: op pagina 76 wordt ingegaan op het eerste van het rijtje door Kruyer opgestelde eisen. Dat gaat dan zo: "Immers uit zijn Eerste Eis Waaraan Iedere Socioloog Moet Voldoen, blijkt dat hij van mening is dat aan het hebben van inzichten -we mogen aannemen dat hij ook theoretische inzichten insluit- een maatschappelijke praktijk inherent is. En dat het omgekeerde evenzeer waar is." Ik weet niet wie belang heeft bij deze duisterheid, maar in elk geval staat het bij Kruyer wel iets anders: "beseffen dat het denken, ook het wetenschappelijk denken, sociaal bepaald is, in staat zijn stereotiep denken te onderkennen, te verklaren en doordringen zijn van de relativiteit van waardesystemen." (A.S.T., 2, 102) Als ik Kruyer geweest was had ik voor alle zekerheid als eerste eis opgenomen dat een socioloog moet kunnen lezen.

Het stuk van Kruyer gaat er expliciet vanuit dat emancipatie een waardeoordeel inhoudt en dat daarom niet iedereen een gelijkgerichte sociologie hoeft te wensen. In de gedachte dat het hier draait om waardeoordelen ziet Kruyer de mogelijkheid, en voor hem noodzakelijkheid, van een emancipatorische sociologie. (men, ook PB, vgl. A.S.T., 2, 98-101) Maar lezen? niets ervan. PB willen het patent op de uitvinding dat emancipatie geen eenduidig begrip is (75). Gefeliciteerd! Vandaar jullie identifikatie (volledig

misplaatst in het geval van Kruyer, maar dat terzijde) van waardevrije en waardeloze wetenschap. Maar dat is toch achterhaald jongens. Hoewel ik moet toegeven dat de naïviteit van jullie opmerkingen soms onthutsens is. Neem nou dit: "Vooral door de manier waarop hij(d.w.z. Kruyer, T.K.) met begrippen als theorie en praktijk, objectiviteit en waarden omspringt. Dat ziet hij helemaal niet als iets vluchtigs, als momenten in een wetenschapsproces"(75). Ook patent op nemen, anders vliegt het weg!

Jullie zijn hier trouwens helemaal op dreef. Op pagina 76 bijvoorbeeld. Ik zal jullie nog eens citeren: "Stel je voor: je hebt uitgezocht dat er steeds meer Surinamers een academische opleiding krijgen. Uit feitenmateriaal blijkt dat deze Surinamers als ze klaar zijn met die opleiding zelden in Suriname zelf hun vak uitoefenen. Je zegt dan bij jezelf: "Laat ik ervan uitgaan dat ontwikkelingslanden een grote behoefte hebben aan academisch gevormden". Dan kom je tot de konklusie: dit is niet zo best voor de mensen in Suriname. Dat zouden ze daar anders moeten doen. Denk je bij jezelf: als dit niet meer objectief en wetenschappelijk is. Maar dan zegt Kruyer dat het een waardeoordeel was".

Ja stel je voor. Of stel je voor dat Kruyers waardeoordeel nu eens lag in het "laat ik ervan uitgaan". En dat anderen misschien ergens anders vanuit gaan. Pech jongens, domme pech! Als je jullie moet beoordelen op dit stuk, kom je er als gewoon "verduisteraar" uit. Jammer van alle patenten.

PB zijn nogal in hun schik met Goudlner, die immers de sociologie dienstbaar weet aan het "realiseren van menselijke eenheid en solidariteit"(78) mag ik daar ook emancipatie voor lezen? En zo niet, waarom niet? PB moeten me dat toch eens uitleggen. Zolang dat niet gebeurd is, vindt ik een uitsluitende argumentatie tegen Kruyer op zijn zachtst gezegd goedkoop. Net zoals jullie slotzin(80) : "De socioloog die zijn emancipatorische bedoelingen serieus neemt heeft geen voorkennis over emancipatie, maar probeert emancipeerbaarheid professioneel te ontdekken". Ik zal het maar nalaten tussen haakjes toevoegingen te zetten.